

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS
OF CONTEMPORARY SOCIETY**

**PROCEEDINGS OF VI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 10-12, 2025**

**LONDON
2025**

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF CONTEMPORARY SOCIETY

Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

10-12 January 2025

London, United Kingdom

2025

UDC 001.1

The 6th International scientific and practical conference “Scientific achievements of contemporary society” (January 10-12, 2025) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2025. 898 p.

ISBN 978-92-9472-192-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Scientific achievements of contemporary society. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2025. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-achievements-of-contemporary-society-10-12-01-2025-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2025 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2025 Cognum Publishing House ®

©2025 Authors of the articles

127. *Лисенко Т. І.* 746
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ
128. *Мямлін В. В.* 752
ЯК ТАК ВИЙШЛО, ЩО «ЛЮДИНА РОЗУМНА» СТВОРИЛА «ЦЕЙ БЕЗУМНИЙ, БЕЗУМНИЙ, БЕЗУМНИЙ, БЕЗУМНИЙ СВІТ»?
129. *Нестерчук І. К., Яненко О. А.* 766
КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ РОБОТИ ВУЗЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА
130. *Рагуліна Н. В.* 771
INVESTMENT PROJECTS RISK ASSESSMENT OF THE ENTERPRISE IN THE PROCESS OF THEIR IMPLEMENTATION
131. *Скрипник Н. Є., Швець Р. С., Деркачова М. С.* 775
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ
132. *Стадник З. Д., Стрілець В. Ю.* 782
МІЖНАРОДНІ ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ
133. *Стрікаленко Т. В.* 787
РЕКРЕАЦІЙНО-КУРОРТНІ КОМПЛЕКСИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ
134. *Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Черненко К. В., Салига О. С.* 793
ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ
135. *Філяр С. В., Манжула В. О., Заярний М. Ю., Красносільський О. Ю.* 799
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ
136. *Чаркіна Т. Ю., Леонова Ю. Р.* 803
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
137. *Чукаєва І. К.* 807
РОЗДРІБНИЙ РИНОК НАФТОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
138. *Шмигель О. Є.* 812
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ – ВИЗНАЧАЛЬНА ЛАНКА МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ
139. *Щелкунов О. І., Парасій-Вергуненко І. М.* 816
МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНОГО АНАЛІЗУ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ
140. *Юдіна С. В., Мартинюк Ф. М.* 824
АЛГОРИТМ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ

УДК 368.03

ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Тютюнник Юрій Михайлович,

к.е.н., доцент

Тютюнник Світлана Василівна,

к.е.н., доцент

Черненко Ксенія Володимирівна,

к.е.н., доцент

Салига Олександр Сергійович

Аспірант

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

Анотація: Розглянуто економічний зміст та методику розрахунку витратних і ресурсних показників оцінювання рентабельності діяльності страхових компаній, які складають фінансову звітність за МСФЗ та НП(С)БО 1. Визначено фактори, що впливають на динаміку зазначених показників, та шляхи їхнього підвищення.

Ключові слова: рентабельність страхових послуг, рентабельність страхування та інвестицій, загальна і чиста рентабельність діяльності страховика, загальна і чиста рентабельність активів та власного капіталу.

Відповідно до Закону України «Про страхування» страхування – правовідносини щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб (страховий захист) при страхуванні ризиків, пов’язаних з життям, здоров’ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном, з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, за рахунок коштів фондів, що формуються шляхом сплати страхувальниками страхових

премій (платежів, внесків), доходів від розміщення коштів таких фондів та інших доходів страховика, отриманих згідно із законодавством [1].

Відносним критерієм ефективності діяльності страхових компаній є рентабельність. За економічним змістом у системі показників оцінювання рентабельності діяльності страховиків доцільно виділити дві групи:

1. Витратні показники рентабельності – визначаються відношенням прибутку до витрат.

2. Ресурсні показники рентабельності – визначаються відношенням прибутку до середньорічної вартості активів (власного капіталу).

Побудова зазначеної системи показників рентабельності визначається тим, як страхова компанія, що здійснює діяльність в Україні, складає фінансову звітність:

за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) [2] чи Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1) [3].

У табл. 1 наведено економічний зміст показників рентабельності діяльності для страхових компаній, які складають фінансову звітність за МСФЗ.

Отже, ефективність наданих страхових послуг характеризує рентабельність (збитковість) страхових послуг, що визначається відношенням результату страхових послуг (прибутку або збитку) до витрат на страхові послуги з урахуванням чистих витрат за контрактами з перестраховання. Цей показник визначає ефективність основної діяльності страхової компанії.

Для оцінювання ефективності діяльності у сфері страхування та інвестицій використовується показник рентабельності (збитковості) страхування та інвестицій, що відображає суму чистого результату (прибутку або збитку) від страхування та інвестицій, одержану в розрахунку на 1 грн витрат від страхування та інвестицій.

Таблиця 1

Економічний зміст показників рентабельності діяльності для страхових компаній, які складають фінансову звітність за МСФЗ

Показник	Економічний зміст
Витратні показники рентабельності	
Рентабельність (збитковість) страхових послуг, %	Результат страхових послуг: прибуток (збиток) × 100 Витрати на страхові послуги + чисті витрати за контрактами з перестраховування
Рентабельність (збитковість) страхування та інвестицій, %	Чистий результат (прибуток, збиток) від страхування та інвестицій × 100 Витрати від страхування та інвестицій
Загальна рентабельність (збитковість) діяльності, %	Прибуток (збиток) до податку на прибуток × 100 Усього витрат
Чиста рентабельність (збитковість) діяльності, %	Чистий прибуток (збиток) за рік × 100 Усього витрат
Ресурсні показники рентабельності	
Загальна рентабельність (збитковість) активів, %	Прибуток (збиток) до податку на прибуток × 100 Середньорічна вартість активів
Чиста рентабельність (збитковість) активів, %	Чистий прибуток (збиток) за рік × 100 Середньорічна вартість активів
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	Прибуток (збиток) до податку на прибуток × 100 Середньорічна вартість власного капіталу
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	Чистий прибуток (збиток) за рік × 100 Середньорічна вартість власного капіталу

Показники загальної та чистої рентабельності (збитковості) діяльності страхової компанії – це відсоткове відношення відповідно прибутку (збитку) до податку на прибуток та чистого прибутку (збитку) за рік до загальної величини витрат.

Ефективність використання активів характеризують показники загальної та чистої рентабельності (збитковості) активів, що визначаються відношенням відповідно прибутку (збитку) до податку на прибуток та чистого прибутку (збитку) за рік до середньорічної вартості активів. Аналогічний зміст мають показники загальної та чистої рентабельності (збитковості) власного капіталу.

Якщо страхова компанія складає фінансову звітність за НП(С)БО 1, то рентабельність діяльності можна проаналізувати за показниками, наведеними у табл. 2 [4, с. 84]. Для їхнього розрахунку використовується вихідна інформація форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

**Економічний зміст та методика розрахунку показників
рентабельності діяльності для страхових компаній, які складають
фінансову звітність за НП(С)БО 1**

Показник	Економічний зміст	Методика розрахунку за даними форм № 1, 2 (рядки, графи)
Рентабельність (збитковість) страхової послуги, %	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) Витрати страхової компанії	Ф. № 2: $2350 (2355) \times 100$ Ф. № 2: $2050+2070+2110+2130+$ $+2150+2180+2250+2255+$ $+2270+2300$ (витрати)
Рентабельність (збитковість) продаж, %	Валовий: прибуток (збиток) Валові зароблені страхові премії	Ф. № 2: $2090 (2095) \times 100$ Ф. № 2: 2011
Рентабельність (збитковість) інвестиційної діяльності, %	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) Середньорічна вартість страхових резервів	Ф. № 2: $2350 (2355) \times 100$ Ф. № 1: $(1530, \text{гр.3} + 1530, \text{гр.4}) \div 2$
Загальна рентабельність (збитковість) активів, %	Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) Середньорічна вартість активів	Ф. № 2: $2290 (2295) \times 100$ Ф. № 1: $(1300, \text{гр.3} + 1300, \text{гр.4}) \div 2$
Чиста рентабельність (збитковість) активів, %	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) Середньорічна вартість активів	Ф. № 2: $2350 (2355) \times 100$ Ф. № 1: $(1300, \text{гр.3} + 1300, \text{гр.4}) \div 2$
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) Середньорічна вартість власного капіталу	Ф. № 2: $2290 (2295) \times 100$ Ф. № 1: $(1495, \text{гр.3} + 1495, \text{гр.4}) \div 2$
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) Середньорічна вартість власного капіталу	Ф. № 2: $2350 (2355) \times 100$ Ф. № 1: $(1495, \text{гр.3} + 1495, \text{гр.4}) \div 2$

У процесі аналізу рентабельності діяльності страхової компанії оцінюється динаміка витратних і ресурсних показників, проводиться факторний аналіз зміни їхнього рівня, визначаються резерви підвищення рентабельності.

За інформацією фінансової звітності (Звіту про прибутки та збитки, Звіту про фінансовий стан), складеної за МСФЗ [5], проведемо розрахунок та оцінювання динаміки показників рентабельності діяльності ПАТ «Страхова група «ТАС» за 2022-2023 рр. (табл. 3).

Таблиця 3

**Показники рентабельності діяльності ПАТ «Страхова група «ТАС»
за 2022-2023 рр., %**

Показник	2022 р.	2023 р.	Зміна (+,-)
Рентабельність (збитковість) страхових послуг	13,6	-4,6	-18,2
Рентабельність страхування та інвестицій	24,9	6,7	-18,2
Загальна рентабельність діяльності	17,7	1,5	-16,2
Чиста рентабельність діяльності	14,6	0,9	-13,7
Загальна рентабельність активів	16,8	1,7	-15,1
Чиста рентабельність активів	13,9	1,0	-12,9
Загальна рентабельність власного капіталу	50,0	6,5	-43,5
Чиста рентабельність власного капіталу	41,3	3,8	-37,5

Отже, за показником рентабельності (збитковості) страхових послуг у 2022 р. у розрахунку на 1 грн витрат на страхові послуги (з урахуванням чистих витрат за контрактами з перестраховування) було одержано 13,6 коп. прибутку від страхових послуг, а у 2023 р. – відповідно 4,6 коп. збитку. Така негативна динаміка пов'язана з тим, що у 2023 р. порівняно з 2022 р. дохід від страхування збільшився на 26,9 %, а відповідні витрати страхової компанії зросли на 51,1 %. Якщо у 2022 р. результатом страхових послуг був прибуток (285644 тис. грн), то у 2023 р. – збиток (144019 тис. грн).

Рентабельність страхування та інвестицій показує величину прибутку від страхування та інвестицій у розрахунку на 1 грн витрат від страхування та інвестицій. Зниження цієї величини з 24,9 коп. у 2022 р. до 6,7 коп. у 2023 р. також пояснюється випереджальним зростанням відповідних витрат порівняно зі зростанням доходів, наслідком чого стало зменшення прибутку від страхування та інвестицій з 523154 до 212635 тис. грн (на 310519 тис. грн, або 59,4 %).

Негативну динаміку мають й інші показники рентабельності діяльності страхової компанії. Так, за показником чистої рентабельності діяльності одержання чистого прибутку в розрахунку на 1 грн усіх витрат скоротилося у 16,2 раза: з 14,6 коп. у 2022 р. до 0,9 коп. у 2023 р. Чиста рентабельність активів знизилася з 13,9 до 1,0 %, а чиста рентабельність власного капіталу – з 41,3 до 3,8 %. Головним чинником такого зниження показників рентабельності є

зменшення чистого прибутку страхової компанії з 334579 тис. грн у 2022 р. до 30385 тис. грн у 2023 р., тобто на 304194 тис. грн, або в 11 разів.

Таким чином, за розрахованими показниками спостерігається суттєве зниження рентабельності діяльності ПАТ «Страхова група «ТАС». Подолання негативної динаміки показників рентабельності пов'язане з випереджальним зростанням доходів від страхування та інших видів діяльності порівняно зі зростанням відповідних витрат, що забезпечить збільшення фінансового результату страхових послуг, чистого результату від страхування та інвестицій, прибутку до податку на прибуток та чистого прибутку. Водночас підвищення загальної та чистої рентабельності активів і власного капіталу буде за умови перевищення темпів приросту відповідних показників фінансових результатів над темпами приросту середньорічної вартості активів і власного капіталу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про страхування: Закон України № 1909-IX від 18 листопада 2021 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 17.12.2024).

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 17.12.2024).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 17.12.2024).

4. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Зоря С. П. Напрями аналізу прибутковості діяльності страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 76. С.81-85. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/76-202>.

5. Фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за 2023 рік / ПАТ «Страхова група «ТАС». URL: https://sgtas.ua/storage/public_files/i5ZRz7ktGY88XbbPAMMsplAvo9gBC6iqORouokPQ.pdf (дата звернення: 17.12.2024).